



LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Saeimas Prezidijam

265

Rīgā 2015.gada 2.novembrī

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 65.pantu pagodinos jums nosūtīt izskatīšanai likumprojektu „Grozījumi Nacionālās drošības likumā” (atbildīgā amatpersona – Jānis Pleps, 67092165, [Janis.Pleps@president.lv](mailto:Janis.Pleps@president.lv)).

Pielikumā:

1. Likumprojekts uz 2 lp.
2. Likumprojekta anotācija uz 3 lp.

Ar cieņu

Valsts prezidents

Raimonds Vējonis

## Grozījumi Nacionālās drošības likumā

Izdarīt Nacionālās drošības likumā (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2001, 3.nr.; 2002, 1., 12.nr.; 2003, 12., 23.nr.; 2004, 9.nr.; 2005, 2., 10., 11.nr.; 2006, 1., 14., 24.nr.; 2007, 9., 10., 16.nr.; 2008, 11.nr.; 2009, 2., 15.nr.; Latvijas Vēstnesis, 2010, 76.nr.; 2013, 61.nr.; 2014, 105., 114.nr.) šādus grozījumus:

1. 8.pantā:

izteikt pirmās daļas 3.punktu šādā redakcijā:

„3) ieceļ virspavēlnieku kara laikam.”;

izslēgt pirmās daļas 7.punkta otro teikumu;

izslēgt pirmās daļas 8.punkta otro teikumu;

2. Izteikt 12.pantu jaunā redakcijā:

**„12.pants. Virspavēlnieka kompetence**

(1) Virspavēlnieks vai viņa pilnvarota persona piedalās Ministru kabineta sēdēs ar padomdevēja tiesībām.

(2) Virspavēlnieks vada valsts aizsardzību, lai novērstu valsts neatkarības, tās konstitucionālās iekārtas un teritoriālās integritātes apdraudējumu, ja Ministru kabinets ir aizkavēts pildīt šajā likumā vai citos normatīvajos aktos noteiktos kara laika uzdevumus.”;

3. Papildināt 22.pantu ar sesto daļu šādā redakcijā:

„(6) Kara laiks iestājas, ja ārējs ienaidnieks veicis militāru iebrukumu vai citādi vērsies pret valsts neatkarību, tās konstitucionālo iekārtu vai teritoriālo integritāti.”;

4. 24.pantā:

izslēgt pirmās daļas 3.punktu;

izslēgt otro daļu;

5. 25.pantā:

papildināt pantu ar jaunu pirmo un otro daļu šādā redakcijā:

„(1) Negaidīta militārā iebrukuma gadījumā, ja valstī vai tās daļā iepriekš nav izsludināts izņēmuma stāvoklis:

1) katras Nacionālo bruņoto spēku vienības komandieris, saskaņā ar Valsts aizsardzības operatīvo plānu, uzsāk militārās aizsardzības pasākumus, negaidot atsevišķu lēmumu par to;

2) Nacionālo bruņoto spēku komandieris, saskaņā ar Valsts aizsardzības operatīvo plānu, nekavējoties uzsāk organizētas militārās aizsardzības darbības.”

informējot par to aizsardzības ministru;

3) aizsardzības ministrs, saskaņā ar Valsts aizsardzības plānu, nekavējoties uzsāk organizētas valsts aizsardzības darbības, par to informējot Valsts prezidentu, Saeimas prezidiju un Ministru prezidentu.

(2) Kara laikā nedrīkst aizliegt izrādīt bruņotu pretestību.”;

uzskatīt līdzšinējo panta tekstu par panta trešo daļu;

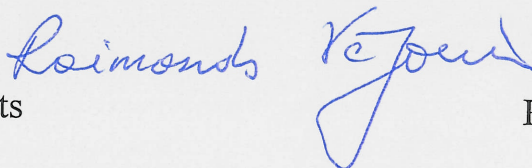
papildināt trešās daļas 2.punktu ar teikumu šādā redakcijā:

“Valsts aizsardzības plānā var tikt paredzēta pilnvaru pārstāvēt likumīgo valsts varu nodošanas kārtība.”;

6. Izslēgt 33.panta trešajā daļā vārdus “vai – kara laikā – Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieks”;

7. Aizstāt 35.panta pirmajā daļā vārdus “izņēmuma stāvokļa vai karastāvokļa” ar vārdiem “kara vai izņēmuma stāvokļa”.

Valsts prezidents



Raimonds Vējonis

## Likumprojekta „Grozījumi Nacionālās drošības likumā” anotācija

### 1. Kādēļ likums ir vajadzīgs

Valsts apdraudējuma gadījumā valstij un tās institūcijām jāspēj nodrošināt ātra un efektīva apdraudējuma pārvarēšana un iestājušos sekus likvidācija. Šādās situācijās izšķiroša nozīme ir valsts varas orgānu un citu institūciju savlaicīgai un saskaņotai darbībai. Nacionālās drošības likumā nepieciešami atsevišķi grozījumi, lai tiktu paredzēts skaidrs un nepārprotams lēmumu pieņemšanas mehānisms valsts apdraudējuma gadījumos. Lai izvairītos no atšķirīgas valsts institūciju pilnvaru apjoma interpretācijas valsts apdraudējuma gadījumā, nepieciešams radīt precīzu un nepārprotamu tiesisko regulējumu.

Spēkā esošais Nacionālās drošības likuma regulējums paredz, ka kara laikā virspavēlnieks pilda gan valsts militārās aizsardzības vadības funkcijas, kuras pilda arī Nacionālo bruņoto spēku komandieris, gan Ministru prezidentam un Ministru kabinetam paredzētās funkcijas. Līdz ar to šobrīd Nacionālās drošības likumā ietvertais virspavēlnieka institūts dublē citu valsts aizsardzības un izpildvaras institūciju pilnvaras, kā arī kara laikā varētu sarežģīt valsts aizsardzības vadīšanu.

Likumprojekts paredz virspavēlnieka institūtu veidot kā leģitīmu un Latvijas Republikas Satversmes 42.panta otrajā teikumā paredzētu valsts varas institūciju kara laikam. Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi un Nacionālās drošības likumu valsts apdraudējuma novēršana, tai skaitā kara laika situāciju pārvarēšana, ir nodota Ministru kabineta kompetencē. Tomēr, ja Ministru kabinets ir aizkavēts pildīt savus pienākumus, likumprojekts paredz, ka virspavēlnieks pārņemtu attiecīgās funkcijas un vadītu valsts aizsardzību. Virspavēlnieku Valsts prezidents ieceļ kara laikam un savas pilnvaras rīkoties tas iegūtu tikai tad, ja Ministru kabinets valsts apdraudējuma radīto iemeslu dēļ ir aizkavēts pildīt savas funkcijas un rodas neatliekama nepieciešamība pieņemt attiecīgus valsts aizsardzības lēmumus. Ja Ministru kabinets atjauno savu darbību, tas pārņem atpakaļ savas kompetences. Tāpat netiek liegts, ja situācija to pieļauj, izveidot jaunu Ministru kabinetu.

Ministru kabineta iekārtas likuma 28.panta ceturtā daļa paredz, ka Ministru kabineta sēdē ar padomdevēja tiesībām var piedalīties personas, kurām šādas tiesības paredzētas citos normatīvajos aktos.

Lai nodrošinātu Ministru kabineta un virspavēlnieka efektīvu sadarbību un informācijas apmaiņu kara laikā, likumprojekts paredz, ka virspavēlnieks vai viņa pilnvarota persona piedalās Ministru kabineta sēdēs ar padomdevēja tiesībām.

Likumprojektā paredzēts definēt kara laiku, kuram iestājoties Latvijas valsts varas orgāni un citas institūcijas ir tiesīgas īstenot tām piešķirtās kara

laika pilnvaras. Kara laiks uzskatāms par faktisku stāvokli, kas raksturo Latvijas Republikas attiecības ar tās ārējo ienaidnieku, kurš vērsies pret Latvijas Republikas valsts neatkarību, tās konstitucionālo iekārtu un teritoriālo integritāti. Kara laika definējums veidots, par pamatu ņemot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos un Ziemeļatlantijas līgumā formulētos valsts apdraudējumus.

Līdz ar to likumprojektā ietverta kara laika definīcija, saskaņā ar kuru kara laiks iestājas, ja ārējs ienaidnieks veicis militāru iebrukumu vai citādi vērsies pret valsts neatkarību, tās konstitucionālo iekārtu vai teritoriālo integritāti.

Likumprojektā paredzēts izslēgt atsevišķas tiesību normas, kas paredz Valsts prezidenta rīkojumu kontrasignāciju. Attiecīgos jautājumus regulē Latvijas Republikas Satversmes 44. un 53.pants. Līdz ar to likuma līmenī nav nepieciešams atkārtot Latvijas Republikas Satversmes regulējumu.

Papildus likumprojektā nostiprināts aizsardzības ministra, Nacionālo bruņoto spēku komandiera un Nacionālo bruņoto spēku vienību pienākums nekavējoties reaģēt uz militāru agresiju ar tiesībām pielietot bruņotu spēku. Likumprojekts paredz, ka nacionālās drošības sistēmas subjektiem nevar aizliegt izpildīt Nacionālās drošības likumā paredzētos pienākumus.

Likumprojektā precizēts, ka Latvijas vēstniekam Apvienoto Nāciju Organizācijā Nacionālās drošības likuma 25.panta 2.punktā paredzētās tiesības pārstāvēt likumīgo valsts varu nepieciešamības gadījumā var tikt nodotas citām personām saskaņā ar Valsts aizsardzības plānu.

## **2. Kāda var būt likuma ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību**

Likumprojekta mērķis ir pilnveidot valsts augstāko amatpersonu un institūciju rīcības regulējumu valsts ārēja apdraudējuma gadījumā, lai tās efektīvāk varētu novērst valsts neatkarības, tās konstitucionālās iekārtas un teritoriālās integritātes apdraudējumus.

## **3. Kāda var būt likuma ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem**

Likumprojekts nerada ietekmi uz valsts vai pašvaldību budžetu.

## **4. Kāda var būt likuma ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu**

Nav attiecināms.

## **5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts**

Nav attiecināms.

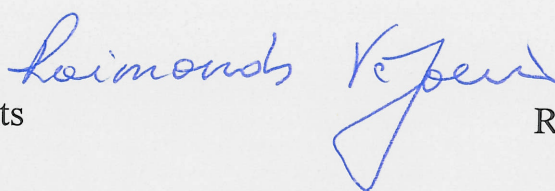
## 6. Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot likumprojektu

Likumprojekta izstrādes gaitā notikušas konsultācijas ar Ārlietu ministrijas, Aizsardzības ministrijas un Valsts kancelejas atbildīgajām amatpersonām, kā arī konstitucionālo tiesību un starptautisko tiesību ekspertiem. Vienlaikus likumprojekts tika apspriests un atbalstīts Valsts prezidenta izveidotajā Tiesiskās vides pilnveides komisijā.

## 7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde

Likumprojekta izpildi atbilstoši kompetencei nodrošinās likumprojektā minētās institūcijas.

Valsts prezidents



Raimonds Vējonis